

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov v základnej škole

PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.

Metodicko-pedagogické centrum,
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov v základnej škole

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

1. Potreba inovačného vzdelávania v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov vyplýva z **cieľov Štátneho vzdelávacieho programu**, ktoré má žiak základnej školy dosiahnuť v podobe kľúčových kompetencií. Súčasťou **sociálne komunikačných spôsobilostí žiaka** na *primárnom stupni ZŠ* je schopnosť porozumieť rôznym typom doteraz používaných textov a adekvátne na ne reagovať. Žiak na *nižšom sekundárnom stupni* (2.stupeň základnej školy) dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, efektívne využívať dostupné informačno-komunikačné technológie. Súčasťou **spôsobilostí k celoživotnému učeniu sa** je u žiaka na *primárnom stupni ZŠ* schopnosť uplatňovať základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov, vyberať a hodnotiť z textu získané informácie a využívať vo svojom učení. Žiak na *nižšom sekundárnom stupni* (2.stupeň základnej školy) má dosiahnuť schopnosť uvedomiť si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobného rozvoja, reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií, uplatňovať rôzne stratégie učenia sa, kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať, kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si svoje ďalšie rozvojové možnosti.

Požadované zručnosti žiaka v práci s informáciami z rôznych zdrojov vyjadrujú **ciele vzdelávacích oblastí** Príroda a spoločnosť, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a spoločnosť a **vzdelávacie štandardy** pre predmety príslušných vzdelávacích oblastí (*Štátny vzdelávací program, ISCED 1, ISCED 2*).

2. Podnetom na vzdelávací program sú výsledky **medzinárodného merania čitateľskej gramotnosti** PIRLS 2006, PISA 2009 a výsledky **národného testovania čitateľskej gramotnosti 2010**. Jedným z odporúčaní je využiť zistené výsledky ako podnety na zlepšenie kvality prípravy učiteľov a vzdelávania žiakov ((*Národná správa zo štúdie PIRLS 2006, ŠPÚ, 2007; PISA 2009. Slovensko. Národná správa, NUCEM, 2010; Matematická a čitateľská gramotnosť žiakov 9. ročníka ZŠ v školskom roku 2009/2010, NUCEM, 2010*))

3. **Štátna školská inšpekcia** odporúča venovať pozornosť rozvíjaniu čitateľskej gramotnosti **vo všetkých predmetoch** a vytvárať na hodinách podmienky na prácu s rôznymi učebnými zdrojmi, a to na základe zistenia, že vo výchovno-vzdelávacom procese išlo najčastejšie o rozvíjanie iba najzákladnejšej úrovne čitateľskej gramotnosti založenej na schopnosti žiaka pochopiť hlavnú tému, hľadať informácie viac menej izolovaného charakteru (*Správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach v Slovenskej republike v školskom roku 2009/2010*).

4. Čitateľská gramotnosť je **nadpredmetovou kompetenciou**, má sa rozvíjať na všetkých predmetoch kognitívneho zamerania. Šancu na zlepšenie kvality čitateľskej gramotnosti žiakov ovplyvňuje kvalita profesijných kompetencií učiteľov, ktorí pôsobia na konkrétnej škole. Systematický rozvoj čitateľskej gramotnosti predpokladá **spoločný postup** učiteľov, na ktorý sa môžu pripraviť **spoločným učením** sa prostredníctvom vzdelávacieho programu. Učitelia tak majú príležitosť učiť sa v zmysle pravidiel **učiacej sa školy** a tým aj podieľať sa na jej rozvoji.

Vzdelávací program reflektuje všetky zistené skutočnosti a ponúka kolektívu pedagogických zamestnancov škôl inováciu ich profesijných zručností v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Druh kontinuálneho vzdelávania

Inovačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania

Kombinovaná – prezenčná 30 hodín, dištančná 30 hodín

Ciele vzdelávacieho programu**Hlavný cieľ vzdelávacieho programu:**

Inovovať a zdokonaľovať profesijné kompetencie potrebné na rozvoj zručností žiakov v získavaní a spracovaní informácií z textu.

Špecifické ciele:**Účastník vzdelávania dokáže:**

- aplikovať spôsobilosti a zručnosti čitateľskej gramotnosti v plánovaní edukačného procesu
- tvoriť úlohy k rôznym typom textov ako zdrojov informácií v učení sa žiaka,
- aplikovať vhodné čitateľské stratégie a metódy v návrhu práce s textom,
- kooperovať v tíme účastníkov (spolupracovať v učení sa, poskytovať spätnú väzbu a využiť získanú spätnú väzbu v riešení úloh).

Kompetencie z profesijného štandardu, ktoré si absolvent prostredníctvom programu kontinuálneho vzdelávania zdokonalí:

- plánovať a projektovať edukačný proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom a individuálnymi potrebami žiakov,
- vybrať metódy a formy vzhľadom na edukačné ciele a individuálne edukačné potreby žiakov,
- stanoviť kritériá hodnotenia úspešnosti žiaka,
- vybrať, tvoriť a použiť vhodné didaktické prostriedky podporujúce procesy učenia sa žiaka,
- reflektovať, diagnostikovať a hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť v tímovej spolupráci,
- zosúladiť profesijný sebarozvoj s potrebami a cieľmi školy.

Obsah vzdelávacieho programu**1. modul: Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia**

Téma	Časový rozsah	
	prezenčne	dištančne
1. Štruktúra spôsobilostí čitateľskej gramotnosti podľa Štátneho vzdelávacieho programu 2. Výsledky medzinárodných výskumov čitateľskej gramotnosti PIRLS a PISA (ciele a výsledky, ukážky úloh k textom) 3. Plánovanie rozvoja čitateľskej gramotnosti vo výchovno-vzdelávacom procese (školský vzdelávací program) Dištančná úloha: Návrh cieľov pre rozvoj čitateľskej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu pre konkrétny predmet podľa spôsobilostí a zručností čitateľskej gramotnosti Účastníci pracujú vo dvojiciach, resp. v skupinách vytvorených podľa vzdelávacej oblasti, v ktorej účastník vzdelávania vyučuje.	6	6

2. modul: Text ako zdroj učenia sa žiaka

Téma	Časový rozsah	
	prezenčne	dištančne
1. Formy a typy textu (súvislé/nesúvislé, informačné/literárne vecné/umelecké, podľa média) 2. Špecifická porozumenia textu	6	

3. Kritériá výberu textu ako učebného zdroja pre žiakov (učebné ciele, učivo, náročnosť a zrozumiteľnosť textu) Dištančná úloha: Výber rôznych druhov textov vhodných ako učebný zdroj pre žiakov v konkrétnom učive predmetu Účastníci pracujú vo dvojiciach, resp. v skupinách vytvorených podľa vzdelávacej oblasti, v ktorej účastník vzdelávania vyučuje.		6
---	--	---

3. modul: **Metakognitívne schopnosti v učení sa žiaka**

Téma	Časový rozsah	
	prezenčne	dištančne
1. Štruktúra metakognitívnych vedomostí a zručností 2. Stratégie a metódy práce s textom na rozvoj metakognície 3. Analýza modelových návrhov práce s textom z hľadiska použitých stratégií a metód	6	0

4. modul: **Činnosti potrebné na porozumenie textu**

Téma	Časový rozsah	
	prezenčne	dištančne
1. Charakteristika typov úloh k textu pre žiakov: <i>na primárnom stupni:</i> získavanie informácií, vyvodenie jednoduchého záveru, integráciu a interpretáciu informácií, hodnotenie obsahu a jazyka a textových prvkov, <i>na nižšom sekundárnom stupni:</i> získavanie informácií, integráciu a interpretáciu informácií, uvažovanie a hodnotenie informácií 2. Rozlíšenie typov úloh v modelových návrhoch práce s rôznymi formami a typmi textov Dištančná úloha: Tvorba úloh zameraných na činnosti potrebné na porozumenie textu Účastníci pracujú vo vytvorených skupinách s cieľom poskytnúť spätnú väzbu v skupine, resp. iným skupinám a získanú spätnú väzbu využiť pri riešení dištančnej úlohy. Návrh postupu práce s textom pre žiakov v zmysle cieľov a učiva konkrétnej vyučovacej hodiny (implementácia vytvorených úloh k textu a vybraných stratégií metakognície) Účastníci prezentujú svoje návrhy v skupine s cieľom získať spätnú väzbu od členov skupiny a využiť ju na vytvorenie finálnej verzie návrhu. Realizácia (pilotáž) vytvoreného návrhu vyučovacej hodiny	12	18
SPOLU	30	30

Rozsah a trvanie vzdelávacieho programu

60 hodín (prezenčne – 30, dištančne – 30)

Trvanie vzdelávacieho programu

najviac 12 mesiacov

Cieľová skupina:

Kategória pedagogických zamestnancov: učiteľ

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Podkategória:

- učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy)
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy)
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie

Kariérové stupne:

- samostatný pedagogický zamestnanec
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: -

Podmienky pre zaradenie uchádzačov

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady učiteľa pre primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie alebo učiteľa pre kontinuálne vzdelávanie alebo vychovávateľa v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Prihláška musí byť potvrdená riaditeľom školy, ktorý svojim podpisom potvrdí správnosť údajov uvedených v prihláške a zaradenie pedagogického zamestnanca do príslušnej kategórie a podkategórie.

Spôsob ukončovania a požiadavky na ukončovanie:

Vzdelávací program bude ukončený záverečnou prezentáciou a pohovorom pred skúšobnou komisiou . Absolvent vzdelávania musí mať 80-percentnú účasť na prezenčnej forme kontinuálneho vzdelávania a musí .

odovzdať písomne vypracované všetky zadania dištančnej formy vzdelávania.

Zadania dištančnej formy

1. Návrh cieľov pre rozvoj čitateľskej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu pre konkrétny predmet /výchovnú oblasť podľa spôsobilostí a zručností čitateľskej gramotnosti
2. Výber rôznych druhov textov vhodných ako učebný zdroj pre žiakov v konkrétnom učive predmetu/obsahu výchovnej oblasti
3. Tvorba úloh zameraných na činnosti potrebné na porozumenie textu v skupinách účastníkov s využitím vzájomnej spätnej väzby v skupine a medzi skupinami.
4. Návrh postupu práce s textom pre žiakov v zmysle cieľov a učiva konkrétnej vyučovacej hodiny/výchovnej činnosti (implementácia vytvorených úloh k textu a vybraných stratégií metakognície) s využitím vzájomnej spätnej väzby v skupine. Realizácia návrhu vyučovacej hodiny.

Vzdelávanie sa ukončí prezentáciou hodnotenia zrealizovanej vyučovacej hodiny/výchovnej činnosti zameranej na činnosti potrebné na porozumenie textu a zároveň úspešným absolvovaním pohovoru pred trojčlennou skúšobnou komisiou zostavenou poskytovateľom vzdelávania.

Témy pohovoru

1. Čitateľská gramotnosť ako nadpredmetová kompetencia
2. Text ako zdroj učenia
3. Metakognitívne schopnosti v učení sa žiaka
4. Činnosti potrebné na porozumenie textu

Personálne zabezpečenie a garant (súhlas garanta):

Garant: Mgr. Nadežda Kašiarová, učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie s druhou. atestáciou s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra

členka kolektívu autorov publikácie: Koršňáková, P, Heldová, D. a kol.: Čitateľská gramotnosť slovenských žiakov v štúdiu PISA 2003. Bratislava: ŠPÚ, 2006. ISBN 80-85756-96-X;

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

členka tímu, ktorý interpretoval výsledky PISA 2003;
absolventka e-learningového vzdelávania Čítanie s porozumením (MPC, Bratislava);
spoluautorka testu čitateľskej gramotnosti žiakov 9. ročníka v školskom roku 2010/2011.

Lektori:

učitelia pre kontinuálne vzdelávanie

vysokoškolskí učitelia s lektorskými skúsenosťami v danej problematike,

učitelia s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra s najmenej 6-ročnou odbornou praxou, ktorí absolvovali kontinuálne vzdelávanie zamerané na čitateľskú gramotnosť v základnej škole.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované buď z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, alebo z prostriedkov rozpočtu Metodicko-pedagogického centra v Bratislave.

V prípade viacdňových vzdelávacích podujatí bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Účastníkom vzdelávania bude poskytnutý študijný materiál so zoznamom odporúčanej literatúry (učebný zdroj).

Vzdelávanie (prezenčná časť) sa bude realizovať v priestoroch regionálnych pracovísk Metodicko-pedagogického centra, v učebniach kontinuálneho vzdelávania zriadených na školách alebo v priestoroch učiacej sa školy. Dištančná časť sa zrealizuje najmä prostredníctvom mejlovej komunikácie a prostredníctvom vzdelávacieho portálu Metodicko-pedagogického centra.

Technické a informačné zabezpečenie:

PC, dataprojektor a pripojenie na internet pre lektora

Návrh počtu kreditov:

15 kreditov

12 kreditov za absolvovaný rozsah vzdelávania a 3 kredity za záverečnú prezentáciu a pohovor pred skúšobnou komisiou.